

Աղբանապոլսի (նոյնպէս հին) աւետարաններուն և այլ ձեռագիրներու մէջ : Այդ հետաքրթութեան համար և որպէս յարգալիր նուէր՝ այցելութենէն վերջ Ն. Բ. Զար Պօրիսի զրկուեցաւ Մլքէի Աւետարանին նկարներուն և զարդերուն նմանահանութիւնը :

Բնագիտական ոսկեղրուագ դահլիճին մէջ արքայազունները պատուամիրեցինք արեւելեան վարդանուշով և յատուկ ըմպելիով մը, ուր Ուխտիս Ընդհ. Աթոռակալը համառու խօսքերով (փրանսերէն) բարի գալուստ մաղթեց Ն. Բ. և իր ընտանեաց և շնորհակալութեան և յարգանցի սիրալիր զգացումներ նաեւ յանուն պուլկարահայ գաղութին, մաղթելով Ն. Բ. երջանիկ կեանք, անդորր և արդիւնալից թագաւորութիւն : Այս ուղերձին՝ Ն. Բ. Զար Պօրիս բաժակ ի ձեռին պատասխանեց յատակ փրանսերէնով մը.

« Ենորհակալ եմ Զեր և Միաբանութեանդ սրտազեղ մաղթանքներուն՝ զորուողեցիր ինձի և իմ թագաւորութեանս և ժողովուրիս համար, և կը յուսամ որ Աստուածային Նախախնամութիւնը կը լսէ և կը կատարէ այդ բարի իղձերը : Վլստահ եղէ որ անպակաս պիտի ըլլայ մեր հայ հպատակներուն վրայ մեր խնամքը, ինչ որ քրիստոնէական պարոց մըն է, և մենք սիրով պիտի կատարենք միշտ : Այս առթիւ կը մաղթենք որ հայերը, որոնք այնքան տառապանք կրեցին և զոհեր տուին, ունենան լաւագոյն և երջանիկ ապագայ մը » :

Զար Պօրիս յատուկ սիրով մը այցելեց մեր աշակերտներն իրենց յարկարածնին մէջ. երկարօրէն խօսեցաւ պուլկարահայերուն հետ (պուլկարերէն) և շատ մը տեղեկութիւններ առաւ անոնց ծննդավայրին և ծնողաց մասին . նոյնպէս թագաւորին եղբայրն ու քոյրերն ալ հետաքրթուեցան անոնցմով և նշանակեցին հսուցին՝ հակիրճ ծանօթութիւններով :

Փամ մը և քառորդ մը տեւեց ամբողջ այցելութիւնը, որուն ընթացքին վեհակառ հիւրերը ֆրանսերէն և իտալերէն խօսելով Միաբանութեանս և ամբողջ հայութեան վրայ տեղեկութիւններ առին :

Զարն ու իր հետեւրդները ժամը 6¹/₂ ին, գոհունակութեամբ և շնորհակալութեամբ մեկնեցան կզզիէս, որպէս յիշատակ խմբանկար մը բաշուելով ամէնուս հետ :

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՐՁԱԳԱՆՔ

ՄԻՒԹԻ ԱՐ ԱԲԲԱՀՈՐ ՅԻՇԱՏԱԿ

Ի Ս. ՂԱԶԱՐ

Ամէս տարի վանքիս տարեգրութեան մէջ Ապրիլի 27-ը կը սուիրագործուի որպէս տարեկարծ առ Սստուած փոխմատ, մեր երամաշնորհ չօր և չիմալպերի մեծին Միհիթարայ, Ազգիս Լուսամերու զիմ, ու ամէս Միհիթարեամ միաբան, որպէս հարազատ զաւակ այդ ամեման հոգուոյն, պարտք մ'ուժի իր կարգին - որ բախտ և փառք է միանգամայն - իր երիտասարդ օրերու շուշով մերբորդիւն հիւսելու Ամոր՝ դասական ակմբի մէջ և դասական լեզուով, եւ այս տարուամը ցուցադրութիւն Միհիթարայ որպէս « չաւատքի և Սիրոյ առաքեալ », Բիւսուած Ուխտիս նորըթայ քահանայ հայ՝ մարմնոյն առջեւ մարտարամեց Միհիթար Ամբարու ամէս սոր մահացած կերտ և գործակիցը, խոստվախահայրը, Խորբրդականը, ընդի. քարտուղարը և ժամանակագիրը : Ներբողիամը կը մարմացնէ հօր յիշատակ ու հոգին ու մեզմէ ամէմքը մոր տեսլինով իւ

նուանդով կը փարիմ երամաշնորհ չօր առաջադրած գործիմ, շարումակելու զայն յօգուտ չայ Ազգիմ նոյն և մերշնուած ծրագիրներով որոնց վրայ կը նովամատուրէ միշտ և կ'օրմնէ տեսլական « Եղիցին » պաշտելի Տիրամօր :

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ՄԷՋ

Տեղւոյս « Ս. Գր. Լուսաւորիչ » մորակազմ ընկերութեամ ծրագրած պարբերակամ բամախօսութիւններու ամդրամիկ համդէսին մէջ, Ապրիլի 10ին, փառաբանուեցաւ մեծին Միհիթարայ ամման յիշատակը,

Նախ Միհիթարեամ Միհարամ չ. Մանուկը Շնորհալույթ նուիրեց կուռ և օծում բամականութիւն մը՝ պահծացնելով Ա. Հայրապետիմ նուշտակամամա հոգւոյն նետ անոր չայատամական յիշեցուած եկեղեցւոյ ամէմէն միհկարոյր և հոգեշութէ մասները, ու ամմանացուց զանի որպէս քամակ չայ եկեղեցւոյ Մահակի և Մեսորը փառակից բազմեցնելով :

Իսկ Միհիթար Արքանը ներբողեան ըրաւ Տոքթ. Գ. Գանձէմեամ, յիշեալ մորակազմ ընկերութեամ արժանաւոր նախագամը, յայտարարելով թէ՝

« չայ դպրութեամ և հայ ազգիմ գոյութեամ պահպանումիմ սատարող՝ Միհիթարեամ Միհարանութեամ հիմնադիր ու քաջարի պաշտպան, երամաշնորհ Միհիթար Արքանը մանուամ տարեկարծի մը Ապրիլ 27ին », ու աւելցուց. « Սթոր ամման և մշտակաց հոգին բարուոք յիշատակիու պարտականութեամ մէջ չժիրամալու համար, կ'օգտութիք այս համդէսին բարեպատեհութեամէն, և առ ի չգոյէ այդ պատշաճ ու յարմարագոյն առիթի, կը փութամ կանին վիրոյիշեալ յատկացեալ օրը և խօսիլ այժմ, անոր ամբիծ բարուցը և արգասալիր գործութեութեամ էակամ կէտերում շուրջ » :

Եւ իրաւամը ընտիր ոնով պատկերացուց այդ մեծ հայում չքննա հոգին, ազգուուտ ամման գործը, բաղձալով որ ամէս հայ լայնորէ տեղեկանայ այդ հոգւոյն և այդ գործիմ ներշնչուելու համար և ապրելու և գործելու որպէս նշամարիտ հայ :

Այդ առթիւ արտասամութիւններ ըրին կ. Զալեամ և Ս. Մահտէսիամ պարունակը՝ չ. Վ. Ցով համդէսին նութիւնի քերթուածներէն. և միջամեկալ, ընկերութեամ երիտասարդ անդամներէն, ու արգեցին եռաձայն Շնորհալույթ քամի մը երգերը, « Նորաստեղծեալ », « Տարածեալ » եւմ., եղակալուրուած գ. Ա. Լամայէն :

Համդէսիը փակուեցաւ « Սատամայ » բարոյական ու շիմիս տրամով, ներկաներու գոհումակութեամ ցոյցերում մէջ համդէսկ ընկերութեամ յարգելի նախագահին և զարչութեամ ամդամներում պահանձնելու 10 Ապրիլ 1932

Ի ՎԵՆԵՏԻԿ

Մ. Ռ. ՎԱՐԺԱՐՍՆԻ ԲԱՐԵՐԱՐՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ԱՊՐԻԼԵԱՆ ՆԱՀԱՏԱԿՆԵՐՈՒՆ ՀԵՏ

Ապրիլ 27-ի մթելուրտի մը մէջ, կրթական տար մը գրոշմի բովածակ սրբազնութեամ և պահշնութեութիւն տօմուեցամ Մ. Ռ. Վարժարամի դամիթիմ մէջ Միհիթար Արքանայը, Մուրատ, Ռամական և մեր մահատակմերը, նախագահութեամբ Ուխտիս Հաղիք. Ա. Աւգերի, և Վայուական չարց և աշակերտակերու և տեղուոյս համեստ զաղութիմ ներկայութեամբ :

Ավշամի հոգիէն բխած ազգայի քայլերով լսեցուց մեզի աշակերտութիւնը որ Միհիթարայ, Միհարանի հոգիէն կեմպանագիրներում շուրջ բոլորած այն գումարելի փութչերէն և դրասամզական :

Մուրատ - Ռամական կեմպանագիրներու գործութիւնը անդէս աւելի իր սիրով և երախտապարտ պաշտամունքով փառապսակ էր յօրիներ :

Ապրիլ յամուն ամմաններու մեզի կը գոչէին :

« Հրաւեր հայրենաց հռչկակինդ հանուր - Հոգիք հայկական բորբոքին ի հուր »

Հրաւերը այն հայրենիքին որպէս պատկերութիւն ու արթուր և մահատամդ թէ սրթնացն էր յօրիներ, կասան զի ի հայրենիքին որպէս պատկերութիւն ու արթուր և մահատամդ թէ սրթնացն էր յօրիներ :

« Արքաւոր Հայ քառական պատկերութիւն ու արթուր և մահատամդ թէ սրթնացն էր յօրիներ »

Ապրիլ յամուն ամմաններու մեզի կը գոչէին :

« Արքաւոր Հայ քառական պատկերութիւն ու արթուր և մահատամդ թէ սրթնացն էր յօրիներ »

դիսաւոր ուխտերով: Այսպէս Նուպար Ազարիամ «Դպրոցն և բարերարները» ներկայացուց, պարզելով մեր ազգին վիճակը ժեթիք դարուն, բարերարներու ազգանուէր կտակը, Միմիթարայ և իր զաւակմերու նուրիումը և ազգին վերածութղը մեծ և պաշտելի դէմքերու շարուվ որ անոնց կերտած սրբարանէն ծագեցան, գէշիկթաշլեամէն միմէն վարութակուին:

Ս. Գաղէզեամ: Հ. Վ. Յովհաննէսամի «Հայաստան»ը, Ե. Սողոյեամի Արամայիս Սրապիամի «Միթթար»ը, իիչպէս Մ. Շիրիմեամի «Հայկական զատիկ»ը, Հ. Տէվիլէթեամ: Ա. Սրապիամի «Բարերարաց յիշատակին», Վ. Կիրակոսեամի «Ազատական պատուիրի «Անտի»» և Գ. Պոտոսեամի վարուժամի «Օթնութիւնը» քերթուածները արտասանեցին զայուն և շնորհալից: Յ. Աղամեամ և Վ. Ուկունոնեամ Բարերարաց յիշատակն ոգելուցցին խորհրդաւոր և խանդոս քարոզու:

Միշանեամ, հայ և եւրոպական երգերու ընտիր համերգներ և խմբերցներ, իիչպէս կոնյական Վ. Ի. «Հօյ նազան»ը և «Կոյր կոռութից», Նալբանդեամնցի «Ազատ Աստուած»ը հուածայի, յետոյ Շումանի «Դաշն» և «Գարում»ը և «Ձամզը», Փերկուէզիի «La Siciliana» և կումոյի «Հովիտը» ոգելուութեամ հետ տիրամոյշ զացումներով համակցին մեր սրտիրը:

Ուղերձներու և երգերու տարափին մէջ Տեսուչ Հ. Վ. Հացումի ազգու և կուռ ծեւով պարզեց թէ աստուածային առաքելութիւնը է բարեկործութիւնը, և ազնուակամ Միմիթարայ զաւակմերու ծեռքը որ կը կարկառի բարերարներէն կտակն ստամալու յօդուս հայ չքաւոր զաւակին, ազնուակամ և բարերարները՝ որ այդքան բարձր նապատակով կը սրբազործն իրենց հարսաւութիւնը՝

Ճեշտեց թէ ուրբատ ուշագրաւ է զործը, մկատելով ամոր ժամանակը՝ խաւար համզաւամբով, տեղը՝ որպէս արագակը լուսաւոր միջավայր, և կտակը՝ որ կը նիստէ կրթութեամ և գիտութեամ տամարը՝ խեղմ, ամեներող գերի հայութեամ տալով խղճի ազատութիւն, և բարերարները յանձնեցին իրենց կտակը Միմիթարայ զաւակմերու որոնք իրենք իսկ եղան առաջին սերշանցները անոր, կայծ մը ծգեցին ուսկից հրդին ելաւ, և թուեց ամ մի առ մի ազնուակամ և մեծ դէմքերը որ ելան մեր կրկին վարժարաններէն՝ մեր ազգին զաւակամ, զաւագակամ բոլոր մարդու մէջ,

Տեսուչ Վ. Ի. Խոսքերու լրացում և փակում կ'ըթէր Ուխտիս գերյ. Արբահայրը, գերազանց ոգեցրութեամ շիշտերով «Յառաց» զոչելով աշակերտութեամ՝ Ազամուրի հետ, յառաջ չամքով և եռանդուու կրթութեամ և գիտութեամ մէջ, յառաջ դէպ ի հայրինիք, դէպ ի Աստուած:

Ու խորհրդաւոր լուսութեամ պատուէրով մը Շումանի «Piano, piano»ին զուզըթիաց, «ԱՌու» սէր՝ սէր» գուշեց, որպէս զի այդ սիրոյ մէջ զգան իրենց եղայրայրութիւնը մոյս սուրբ և զիցազի:

Ամէն բան լրացած չէր. չրայր Ասլանեամ, խորհրդաւոր ոգենորութեամը լսեցուցիր էր «Լուսութեամ զերկայի գերեզմանաց չայոց». Ավիշանի քամուրով արցունք և սէր կը նիտիրէր ամէնէս, արցունք սիրոյ և պաշտումի մեր ԱՆԴԱՀ ՆԱԶԱՏԱԿԱՆԵՐՈՒՆ, որոնք մեր գերազոյն բարերարներն են, քամի որ ի զիմ իրենց թամկացին և սուրբ արեամ վկայեցին հայութեամ համար և իրենց պաշտուած հայր կողմէն: Աւագոյն փառարանութիւնը իրենց յիշատակին իրենց զաւամութիւնն ու կտակի պահպանում է մեր կողմէն: Ու այնպէս կ'աւարտէր համեդէսը կրկնապէս նուրիակամ,

○○

Պ. ԳԱԼՈՒՍ ԿԻՒԼՊԵՆԿԵԱՆ ՀՐԱԺԱՐԱԾ

Հ. Բ. Ջ. Մ. ՆԱԽԱԳԱՆՉՈՒԹԵՆԻՆ

Խորին ցաւով լսեցիր փարիզեամ հայ մամուլէն թէ Հ. Բ. Ջ. Բ. Միտութեամ Նախագահը, Տիար Գիլպէթեամ Բրաժարած է իր պաշտօնէն՝ Հ. Բ. Ջ. Բ. Միտութեամ Նախագահը և իր ամէնին դէմ եղած որսութիւնը՝ Որքամ որախութեամը և մեծ յոյսերով ողջումած էինք իր նախագահութիւնը, մոյթքան կ'ամ ազգօգուտ զործին՝ այդ յայտարարութիւններէն զորով և առաջնորդ այդ հայկակամ միծ ամէն աղմուկ և արտուիչ, ջաւալի է ըսել, որ մեր մէջ շատեր, մամաւամդ մամուլին մէջ յարծան տուիք:

Բայց հարկ է շիշտերը, յանում հայ դատին, յանում հայ մեծ կարուութեամ, թէ պէտք է ժամուած ու յարձակումը, թէ մեխան միութեամը և սիրով պիտի ամբըները մեր սիրակամ և բարոյակամ թարմ և ծայլ:

«ԲԱԶՄԱՎԷՐ»Ի ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԱՌԱՔՈՒԱՄ ԹԵՐԹԵՐ

1930-31-32

տարի. Barouthané Djaddesi, 71, Ferikeuy, Stamboul, (Turquie).

ՀԱՅ ԿԵՍԱՆՔ, կիսամեայ պատկերագրութիւն, Ա. տարի, 9, P. O. Box, Mad. Sq. Sta., New York, N. Y. (U. S. A.).

ԵՐԿՈՒՆԻՔ, զրական ամսալուրի, Գ. տարի, 17, Avenue Philippe-Auguste, Paris (11e) (France).

ԵՓՐԱԾ, հոօրեայ Ե. տարի, B. P. 282, Alep (Syrie).

ԶՈՒԱՐԹԵՆՈՑ, (ամս.) կիսամեայ զրական-զեղարւուական, Paris (France).

ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԱՆ, օրաթերի, Խ. տարի, Ankara caddesi N. 54 Istanbul (Turquie).

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴ, օրաթերի, Ա. տարի, (1932) B. P. 422, Beyrouth (Syrie).

ԼԻԲԱՆԱՆ, հոօրեայ, Ե. տարի, 9, Rue d'Italie Beyrouth (Syrie).

ԽՈՐՀՈՒԱՅԻՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ, օրազիր. Ժ. տարի, Տ. Ս. Խ. ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ, թիւ 5 (1930) Երեւան.

Հ. Ս. Խ. Հ. ԳԻՏՈՒԹԵԱՆ ԵԽ ԱՐՈՒԵՍՏԻ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏԻ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ. Երեւան.

ՀԱՅ ՍԿՈՒԸՆ, պաշտամաթերի Հ. Ս. Ս. Ա. տարի (1931), 1 Rue Saulnier, Paris (9e).

ՀԱՅ ՎԱՍՏԱԿ, Անեւոր. և անոնս հանգէս, Ա. տարի (1931-2). P. O. Box 194, Sta. A. Boston, Mass. (U. S. A.).

ՀԱՅՐԵՆԻՔ, օրաթերի աղգ-զր-քոքէն-հորկակն. Ա. տարի, 13-15 Shawmut St. Boston Mass. (U. S. A.).

ՀԱՅՐԵՆԻՔ, ամսալուրի զրական հեն. Ժ. տարի, (1931-1932) 13-15 Shawmut St. Boston Mass. (U. S. A.).

ՀԱՅՆԻԿԱՍՈՐԵԱՅ, հայագիտական ուսումնաթերի, Ի. պարի, VII Mechithari-stengasse, 4, Wien (Autriche).

ԿԱՎՈՒԶ, (կաղրած), և Մարտիր. Կ. տարի, 208bis Rue Lafayette, Paris (10e) (France).

ԿԱՐԻՃ, (կրկիճարանական ամսալուրի), Յանելուած «Պարուկար» օրաթերի, (1931) Թիֆին:

ԿԵՍԱՆՔ, պաշտամաթերի կրթ. միութեան, (Ամսալուական) Գ. տարի, Հայէկո.

ԿԻՒՐԻՒՑ ՑՈՒԾ, պամ-զր-աղգազր. պարիկարաթերի, Բ. տարի, P. O. Box, 28, New York City (U. S. A.).

ԿՈՒՈՒԿ, շաբաթամաթերի, Ժ. տարի, 129 West 97th St. New-York City (U. S. A.).

ՀԱՅՃՆ, ամսալուրի, օրկան Համայն Հայր, Ալբոնի Colbert, Marseille (France).

ՀԱՄԱՍԱՐԱԾ, Եղիպատաճ ամսակիր, Ա. տարի (1930) Կաղրած. (7, Rue Ramli, Le Caire-Egypte).

ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԿՈԶՆԱԿ, շաբաթամաթերի, Լ. Բ. տարի, 331 Fourth Ave, New York N. Y. (U. S. A.).

ՀԱՅ ԱՐԻ, օրկան Ֆրանսայի հայ սկանոնիւու, Բ. տարի (1929-1931) 3, Rue Gustave Tricard, Bagneux (Seine) (France).

ՀԱՅ ԳԻՐ, ամսակիր Հայ Գրամիրաց Արութեան Պարուէլ, Բ. տարի (1928-1930), Կաղրած. (Արութեան).

ՀԱՅՈՒԶ, օրաթերի աղգ-զր-քոքէն-հորկակն. Բ. տարի, 17, Rue Damesme, Paris (13e).